

581.5
0-92

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
НАУК
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНСЬКЕ БОТАНІЧНЕ ТОВАРИСТВО
КРИВОРІЗЬКИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ:

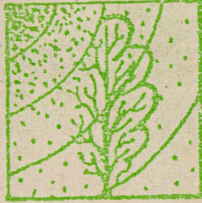
ЕКОЛОГІЧНІ, ОСВІТЯНСЬКІ,

МЕДИЧНІ АСПЕКТИ

(Матеріали II Всеукраїнської конференції:

8-9 грудня 1998 року, м. Кривий Ріг)

3 частина

Кривий Ріг 1998

Производительность эжектора при расходе шлама 20 кг/мин, м³/мин - 2,0

Потребление сжатого воздуха эжектором при давлении 0,5 МПа, м³/мин - 2,4

Общая длина отводящего рукава, м - 5

Внутренний диаметр отводящего рукава, м - 0,1

Усиление подача, Н - 1750

Ход подачи, м - 1,7

Масса шламоулавливающего устройства с коммуникациями, кг - 57

В ходе промышленных испытаний было установлено, что запыленность воздуха в зоне рабочего места с использованием шламоулавливающего устройства равняется 1,7 мг/м³ и снижается без его использования не менее чем в 10 раз.

Таким образом, использование шламоулавливающего устройства на станках глубокого бурения скважин НКР-100МА позволяет существенно улучшить санитарно-гигиенические условия труда бурильщиков и защитить окружающую среду от пыли и шлама, образующихся в процессе бурения.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АСПЕКТУ СУЧАСНОГО СТИЛЮ МИСЛЕННЯ

Н.В.Гнілуша, В.В.Корольський

Л.В.Шанда, З.І.Ступак, Л.Ф.Ткачова

Корінна перебудова в методах пізнання і опанування сил та речовий природи, іменована науково-технічною революцією, супроводжується глибокими якісними зрушеннями в мисленні сучасної людини. Екологічність та техніцизм мислення та діяльності, незважаючи на різницю функцій, виконуваних ними, все більше зближуються, створюючи суттєву характеристику сучасному науковому стилю. Нерозуміння зв'язку екологічних проблем з технічними і соціальними проявляється як стильова несучасність індивідуальної свідомості.

Проблема взаємодії людини з природою неоднозначно визначається у багатьох галузях науки. Наприклад, І.Б.Новік /1977/ вважає фундаментальною екологічною проблемою

оптимального поєднання сучасного прогресу науки та техніки з можливостями біосфери. При цьому він ставить в один ряд з такими кординальними проблемами наукового пізнання, як структура матерії та сутність життя, але підкреслює, що дотепним і терміновим вирішенням вона перевищує їх. І.Б.Новік /1977/ робить також висновок про створення біосферно-сумісної техніки. Визначаючи існування людино-включаючих екосистем, він акцентує їх нестабільність в зв'язку в тим, що суперечним являються два типи трофічних ланцюгів людини -біогенічний /безпосереднє живлення/ та технічний, безпосередньо /через техніку, паливо/. Тому М.В.Ківенко /1978/ припускає, що характерною рисою науки у період науково-технічного прогресу є інтегративний і комплексний підхід до вивчення закономірностей природи і суспільства. Глобальні моделі і футурологічні утопії /Гончаренко, 1983/ являються свідомством мобілізації науки про вирішення проблем ноосферології. Глобальні проблеми використання сировинних та енергетичних ресурсів, народонаселення, забруднення середовища, являє собою такі важливі умови біосферного статусу людства, які потребують усвідомлення міри, екотехнічного вирішення, формування нової адаптивної стратегії діяльності, на основі екологічного усвідомлення, Д.М. Гвішіані /1983/ розглядав глобальну систему /сучасну біосферу/ як сукупність взаємопов'язаних компонентів цивілізації та природі. Матеріальна основа саморозвитку цієї системи - прогресивна зміна способів та засобів людської діяльності повинні бути екологізовані. Тому Д.М. Гвішіані /там же/, відзначаючи складність і багатообумовленість глобальних проблем, виділяє три загальні альтернативи: соціальну, загальнодемократичну та гуманістичну. Поле екологічної свідомості, в нашій уяві, являються всі представлені багатьма авторами /Лось, 1983/ аспекти взаємовідношення людини та природи: природно-історичний, науковий, технологічний, політичний, соціологічний, світоглядний, прогнозуючий.

У цьому плані В.В.Загладін, І.Т.Фролов /1986/ глобальні проблеми диференціює так; 1/ людина-суспільство /науково-технічний прогрес, освіта, культура, охорона здоров'я, адаптація, майбутнє людини;/ 2/ людина-природа /ресурси, енергетика, продовольство, збереження навколишнього

середовища/. У теперішній час у такий великій глобальній проблемі сучасності як взаємодія суспільства з природою/ Фролов, 1989/ особливо актуалізується екологічна свідомість, культура, етика в якості виробленої духовності і матеріальної культури людства, а екологічна свідомість як одна із форм відображення відношень індивіду та всього суспільства у природі, визначаюча діяльність людей. І.Б.Новік, А.В.Кацура /1985/ вважають, що гносеологічні причини кризових тенденцій в біосфері виходять із недосконалості сучасної науки, її розмежуванням, невмінням передбачати різноякісні наслідки перетворень природи, нездатність екологізувати та зробити біосферосумісним науково-технічний прогрес, досягти максимуму між розвитком людства та об'єктивними взаємодіями в біосфері. С.Н.Смірнов /1986/ справедливо пише про те, що; 1/ сучасні глобальні проблеми мають соціальну природу: 2/ будь-яка глобальна проблема поєднує природопереробні, научні, технічні, соціально-гуманістичні виміри людського буття; 3/ природа, наука і техніка залучаються в будь-яку із глобальних проблем. Це відповідає тому, що взаємодія суспільства з природою розглядається в сучасній науці в різних аспектах; 1/біологічна і соціальна сторони цієї взаємодії стосуються окремого індивіду і надіндивідуальних груп і суспільств /Мамзин, 1980/; 2/ взаємопов'язання природи, техніки, економіки, соціології, культурних факторів /Гвишиани, 1981/; 3/ йде нова хвиля обміркування природи, техніки, як і свідомість неможлива без природного субстрату, необхідна технічна перебудова /Рополь, 1989/. Тенденції глобалістики все більш захвачують розум філософів та вчених різних спеціальностей /визначаються глобальні проблеми різного об'єму та змісту/. Стратегічною лінією у оптимізації навколишнього середовища, взагалі в природокористуванні, на наш погляд, являються; визначення і всебічне обґрунтування регіональних, загальнонародних, а потім і глобальних проблем; побудування прогнозів та моделей: погодження різних рівнів, різних масштабів, різних ступенів проблем на міжнародному рівні під егідою організацій або програм ООН; обговорення, широка пропаганда цих проблем. шукання джерел фінансування, практичне випробування, а потім наступне їх вирішення. Практична

перевірка теоретичних пошуків, побудов та моделей у природі являється необхідною умовою для широкої дії перетворень ландшафтів та компенсації порушень у природі з метою запобігання небажаних ефектів. У теорії взаємодії людини з природою біологічна концепція до теперішнього часу не розроблена. Її штрихи, визначені В.І.Вернадським /1977 а.б/. П.Тейяр де Шарденом /1987/ являються досить широким і умовним. Е.В.Гірусов /1986/ писав про необхідність встановлення відповідної міри використання природних комплексів, дотримання об'єктивних системних законів біосфери. Розглядаючи ці положення, як умови еволюції людини і біосфери, Е.В.Прусов /1986/ акцентує увагу на те, що потрібні: 1/ нова теорія для об'єктивного вивчення взаємодії природи і суспільства; 2/ встановлення природних законів для забезпечення біо-сферосумісності соціальних явищ; 3/розширення у раціональному природокористуванні сфері праці за деструкцією та утилізацією речовин і за реконструкцією та видобуванням природних ресурсів і ландшафтів.

Цілком закономірно, що екологія людини у теперішній час безпосередньо пов'язана з техногенезом, Р.К.Баландін /1979/ визначає техногенез як геологічну діяльність людства, яка перетворює земну кору, біосферу і навколоземний космос, викликає багаточислені техногенні явища, формує різні об'єкти /форми рельєфу, ландшафту, мінерали/ і впливає ка людину. Н.Ф.Реймерс /1990/ техногенезом вважав процес зміни природних комплексів під впливом виробничої діяльності людини, яка заключається у перетворенні біосфери, яка викликана сукупністю геохімічних процесів, пов'язаних з техногенною та технологічною діяльністю людини по витягненню з навколишнього середовища, концентрації та перегрупування хімічних елементів, їх мінеральних та органічних поєднань. Більш широке визначення техногенезу М.Ф.Реймерсом /1990/ дозволяє розширити методологічні межі сучасного бачення антропних перетворень землі і навколоземного космосу.

Г.Рополь /1989/ об'єктивно розглядав техніку як протилежність природі і вважає, що навіть самі сучасні екотехнічні системи не зможуть замінити природу в сучасному

розумінні. Тут доцільно згадати, що А.Д.Урсул /1989/ звертає увагу на зв'язкі та взаємну обумовленість процесів інформації та екологізації сучасного суспільства.

Цілком закономірно Н.П.Депенчук, В.С.Крисаченко /1986/ виходять того, що розвиток екології повинен змінюватись, змінити стиль мислення в біології, а позиція А.А.Горелова /1989/ обґрунтована на можливості ототожнення і взаємозв'язках екологічних та філософських проблемах взаємодії людини з природою. А.А.Горелов /1986/ визначає три аспекти екологізації сучасних знань: науковий, соціальний, гуманістичний /морально-етичний/. Він висуває в якості природоперетворення стратегії людства етико-естетичні передбачення взаємодії людини з природою, екологічний синтез наук, вважаючи суттєвою переорієнтацію сучасної науки на нову методологічну екологічну парадигму. Таким чином, необхідна переорієнтація суспільства і кожної людини, встановлення екологічної етики та екологічної свідомості. Разом з тим, І.П.Герасимов /1981/ вважає, що складна сукупність проблем взаємодії суспільства з природою теоретично ще недостатньо розроблена, однак екологія визначається в якості загальнонаукової, методологічної основи досліджень у біосфері і за її межами.

У загальному масиві знань про природу, у якому реалізуються істотні зміни в зв'язку з сучасною екологічною ситуацією у світі, особливо виділяються соціальні та гуманні аспекти. Філософське та естетично-наукове обґрунтування проблем взаємодії людини з природою привело до актуалізації ряду наук і формуванню проблем, серед яких екології та екологічній свідомості надано особливу увагу.

ЕКОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ ЯК РЕГУЛЯТОРИ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Н.В.Гнілуша, Л.В.Шанда.

Н.В.Пасечник, Н. А. Сметана

В сучасному суспільстві освіта функціонує як елемент культури і розвивається в загальній еволюції культурних цінностей. Екологічна освіта являється важливим напрямком удосконалення освітянських систем та педагогічних